

УДК: 351.851

Валентин Орлов,

*канд. наук з держ. упр., доцент
в.о. проректора з науково-педагогічної
та навчальної роботи Державного
університету економіки і технологій
orcid.org/0000-0002-6505-470X*

Вікторія Полякова,

*канд. пед. наук, головний спеціаліст
департаменту освіти і науки
виконкому Криворізької міської ради
<https://orcid.org/0000-0002-1404-0359>*

УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ГАЛУЗЗЮ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ: ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПІДХІД

Закономірно, що війна, є тим каталізатором, що пришвидшує процеси змін і проривів у багатьох галузях. Не є виключенням і освіта, яка під час війни не тільки активно розвиває безпекову складову, але створює умови для прогнозування і моделювання її повоєнного майбуття. Освіта України уже не буде такою, якою була до війни, освіта точно буде іншою.

Саме під час війни в освітній сфері відбувається перезавантаження реформи НУШ; актуалізація використання цифрових ресурсів, нових освітніх платформ; впровадження електронного адміністрування управлінських процесів; формування нової стратегії інклюзивної освіти; запровадження нових підходів до професійної та фахової передвищої освіти; реформування системи вищої освіти та освіти дорослих.

Цілком логічно, що у таких умовах існує необхідність змін в управлінській підсистемі освітньої галузі. Управління освітою є актуальною проблемою не тільки сучасної педагогічної науки, але й науки публічного управління. Актуалізується потреба у компетентному управлінні освітніми системами на всіх рівнях функціонування галузі, створенні ефективних моделей функціонування управлінської ланки, організації систем

управління у територіальних громадах.

Слід погодитись з тезою Н. Клокар про те, що в умовах децентралізації влади і створення ОТГ актуальним є розроблення і впровадження моделі управління системою освіти місцевої громади, яка б забезпечила її якісне функціонування та розвиток [1].

Водночас на черзі денній стоїть питання децентралізованого управління освітою на рівні територіальних громад, що об'єктивно відображає парадигми децентралізації у організації державної влади.

На думку С. Якименка та Н. Підлеп'ян, така модель управління освітою на рівні територіальної громади дозволяє забезпечити більш ефективне використання ресурсів, зокрема фінансових, людських та матеріальних, а також покращити якість освіти та забезпечити доступність до неї для всіх груп населення [2].

Колектив авторів монографії «Трансформація моделей управління освітою в територіальних громадах: стан, проблеми, перспективи» справедливо наголошують на необхідності дослідження чинників, що впливають або можуть впливати на підвищення ефективності управління освітою в територіальних громадах в умовах змін адміністративно-територіального устрою та відновлення України після війни [3]. А тому пошук таких чинників зумовлює потребу вивчення зарубіжного досвіду управління освітніми системами на рівні громади.

Аналізуючи досвід країн Вишеградської четвірки щодо управління системою освіти територіальних громад, формування та реалізації стратегій розвитку освіти і планів оптимізації освітньої мережі і можливості його застосування для України [4], можемо зробити висновок про необхідність інтеграції ресурсів та формування стратегічного бачення розвитку освітніх систем на рівні громад.

На думку В. Сизона мова може йти про участь органів місцевого самоврядування у підборі педагогічних кадрів у закладах освіти; фінансову автономію закладів освіти; поповнення шкільного бюджету через надання додаткових платних послуг; залучення аутсорсингових компаній до виконання певних повноважень; створення національного реєстру, який би містив вичерпну інформацію про заклади освіти незалежно від

підпорядкування [5].

Криворізька міська територіальна громада має розгалужену мережу закладів освіти: заклади дошкільної, загальної середньої (у т.ч. обласного підпорядкування й приватної форми власності), позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти. Серед закладів загальної середньої освіти сформовано мережу ліцеїв академічного спрямування.

Органами управління освітою в громаді є Криворізька міська рада, постійна комісія міської ради з питань освіти та науки, сім'ї, молоді та спорту, департамент освіти і науки виконавчого комітету Криворізької міської ради, відділи освіти виконкомів районних у місті рад, комунальні установи. Це основа моделі управління майбутнього інтегрованого освітнього середовища великої територіальної громади із значними ресурсами. Основними рисами цієї моделі є:

1. Безпечне освітнє середовище як пріоритет №1 в умовах війни та у мирний час (насамперед, будівництво і ремонт найпростіших криттів);
2. Удосконалення організації освітнього процесу за різними формами (інституційна, індивідуальна), поєднання різних форматів навчання (наприклад, синхронний, асинхронний, дистанційний формат з можливістю проведення офлайн-консультацій). Це зумовлено тим, що під час війни значна кількість дітей виїхали за кордон. Наприклад, у закладах освіти Криворізької громади значна частина учнів навчається за кордоном, при тому, що з початку війни їх кількість суттєво зменшилась.
3. Організація роботи щодо подолання освітніх втрат: (навчальних, виховних, психологічних та фізичних). У Криворізькій громаді вже діє міська програма «Подолання освітніх втрат, викликаних особливостями організації освітнього процесу у 2020-2023 роках в закладах дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти». Вона інтегрує зусилля усіх зацікавлених суб'єктів.
4. Продовження реалізації реформи НУШ, насамперед, трансформація мережі закладів загальної середньої освіти, створення початкових шкіл, гімназій, ліцеїв академічного спрямування. Не просто змінити назву школи I-III ступенів

на ліцей, а створити таке освітнє середовище для старшокласників, яке могло б забезпечити сприятливі умови для якісної профільної освіти.

5. Формування системи управління профільним навчанням. З 2027 року учні почнуть здобувати профільну освіту протягом 3-х років та за новими стандартом і програмами. Наразі, проходить громадське обговорення проєкту Державного стандарту профільної середньої освіти. Передбачається, що учнівство зможе формувати власну освітню траєкторію, обираючи профіль і частково предмети для вивчення 9 освітніх галузей, у межах яких можна буде формувати профілі, запроваджувати інтегровані і міжгалузеві курси. Кожен заклад зможе комбінувати власні моделі профілізації (поглиблене вивчення предметів, специфічні курси, інтегровані рішення).
6. Посилення інтеграційних зв'язків закладів освіти різних ланок. Налагодження академічних комунікацій та інтегрованої системи науково-дослідницької діяльності через участь у міжнародних проєктах.

Таким чином, саме завдяки інтеграційному підходу в управлінні освітою великої громади досягаються стратегічні цілі освітньої системи.

Список використаних джерел

1. Клокар Н.І. Освіта в ОТГ: нові підходи до управління в умовах децентралізації влади. Рідна школа. 2017. №11. 12. С. 27–31.
2. Якименко С., Підлеп'ян Н. Запровадження моделі управління освітою на рівні територіальної громади. Вісник Дніпровської академії неперервної освіти «Публічне управління та адміністрування». 2022. № 2 (3). С. 14 – 19.
3. Трансформація моделей управління освітою в територіальних громадах: стан, проблеми, перспективи: колективна монографія / За заг.ред. Клясен Н. Л., Пушкарьова Т.О., // Київ : ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2022. 428 с.
4. Управління системою освіти територіальних громад: досвід країн Вишеградської четвірки для України: методичний посібник із збіркою кращих практик/ А. Кавунець, А. Ланова, О. Гуменна, О. Черній, Р. Шарля, Л. Грегуркова, Л. Одор, Л. Лакатош, Ш. Кьолеш, Е. Бураш. – Вінниця: ТОВ «Твори», 2018. – 120 с.

5. Сизон В. Зарубіжний досвід управління освітою на місцевому рівні. Expert: Paradigm of Law and Public Administration. 2019. Т. 6, № 2019-4(6). С. 209–219. URL:[https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-4\(6\)-209-219](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-4(6)-209-219) (дата звернення: 06.12.2023).

УДК 378.04.64

Світлана Романюк,

*завідувач відділу управління закладами освіти
Волинського ІППО*

**РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
КЕРІВНИХ КАДРІВ У КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ
ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ КОНЦЕПЦІЇ
«НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА»**

Керівник школи – одна з ключових фігур, від якої залежить успішність реалізації змін, що відбуваються в освітній галузі.

Післядипломна освіта є необхідним і реально діючим складником процесу інтеграції педагогічної науки, освіти і практичної фахової діяльності, маючи можливості забезпечити зміст формальної, неформальної та інформальної освіти менеджерів закладів освіти

У структурі Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти функціонує відділ управління закладами освіти, який працює над реалізацією науково-методичної проблеми «Розвиток професійної компетентності керівних кадрів у контексті модернізації освіти відповідно до вимог Концепції «Нова українська школа».

Мета роботи працівників відділу полягає в тому, щоб модернізувати управлінські компетентності керівних кадрів закладів загальної середньої освіти для ефективного управління відповідно до вимог Концепції «Нова українська школа» з урахуванням основних напрямів державної політики у галузі освіти, її європейського вектору розвитку, особливостей соціально-економічного розвитку територій в процесі децентралізації влади в Україні.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання